

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva:
Egész évre... 84 korona Egész évre... 96 korona
Negyedévre... 21 korona Negyedévre... 24 korona
Egyes szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dező-utca 5. Telefon 263.

A szerkesztőség kéziratok el- Előfizetések és hirdetések a
szuadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

A földosztásra vonatkozó néptörvény végrehajtását megkezdték.

Budapest, február 20. (Saját tudósítónktól.) A mai napon kezdetét vette a földbirtokreformról szóló néptörvény végrehajtása. Kerepesen a volt Korona-birtokot osztották fel. A kerepesi kisbirtokosok három-három hold földet kaptak.

Csizmadia Sándor és Rácz Gyula

földmivelésügyi államtitkárok délelőtti helyszíni szemlét tartottak Gödöllőn, az ottani volt Korona-birtok közeli felosztása miatt. A község küldöttei tisztelegtek a két államtitkár előtt. Csizmadia államtitkár az üdvözlő beszédre adott válaszában kijelentette, hogy a föld-

osztással az a célja a kormánynak, hogy jobban tudjon kormányozni, mint a régi uralom.

Még ezen a héten megkezdik munkájukat a Fehér és Heves megyék részére szervezett birtokrendezési bizottságok.

Margittán a legnagyobb rend van.

Kratochwill ezredes és a kormánybiztos utja. A székely katonák nem ellenforradalmárok.

Az utóbbi időben ismét rémhírek keltek szárnyra, amelyek most az egyik legmagyarabb községben, Margittán történt állítólagos atrocitásokat korpoltáltak. Természetesen a székelyeket keverték bele a hírekbe, mint az erőszakosságok elkövetőit, azokat a székelyeket, akik saját kezükkel nyultak fegyverhez, hogy megmeneküljenek, ami még megmenekülhet. És a tulkapások hírét olyanok terjesztették, hogy bizni kellett valószínűségükben. Ezért történt, hogy dr. Katz Béla kormánybiztos megkereste Kratochwill ezredeset és felelte, hogy együtt vizsgálják meg a felsorolt esetek valódiságát, mert a magyar köztársaság, amely az emberi jogok legfelsőbb alapjain van felépülében, nem térheti az egyesek és a tömegek állandó, mesterséges surlódásait.

Kratochwill magáévá tette a kormánybiztos intencióit és szerdán értesítést küldött, hogy Margittára utazik. Ennek alapján ugyancsak szerdán dr. Katz Béla is kiszállt Margittára dr. Friedländer Sándor titkárral.

Az ezredes és a kormánybiztos vizsgálata majdnem egy egész napig tartott. Alaposan objektívitással boncolták szét az összes panaszokhoz készítő okokat és megállapították, hogy a megvádolt székely katonák az új Magyarországhoz méltón viselkedtek. — Megállapították, hogy

semmiféle atrocitás nem történt, a konkrétumokként felsorolt esetekben pedig nem a székelyeket terheli a felelősség

Ami történt, annak egy része véletlen szerencsétlenségéből történt és nem szándékból, úgy hogy vádat pozitív formában éppen a katonák ellen emelni nem lehet.

Azokat a kisebb eseteket, amelyeknek a megvizsgálása az idő rövidsége miatt lehetetlen volt, egy bizottság fogja áttekinteni és az eredményről részletes jelentést tesz.

Dr. Katz Béla és Kratochwill ezredes megállapították a szükséges intézkedéseket arra vo-

natkozólag is, hogy a jövőben hasonló, rosszindulatú és alaptalan panaszok és vádak ne nyugtalaníthassák a közvéleményt.

A kormánybiztos kinevezte az egyik magas közigazgatási hivatal vezetőjét Margitta polgárbiztosává.

Ennek a polgári biztosnak feladata lesz minden, a községben történt esetet alaposan megvizsgálni és a két szemben álló fél panaszait azonnal orvosolni.

Amiben az esetben, ha a polgári biztos nem tudna igazságot tenni, ez a feladat egy magyar-román vegyes bizottságra hárul, amelyet a katonák és a népmaguk közül választanak meg.

Az intézkedést úgy a székelyek, mint Margitta közönsége a legnagyobb megnyugvással fogadták.

Ellenforradalmárok-e a székelyek?

A románokkal szemben álló csapatok-

ról sokan azt akarják elhívetni, hogy azok királyhű, tehát egy ellenforradalomra felhasználható csapatok. A szerdai látogatást dr. Katz Béla felhasználta arra is, hogy meggyőződést szerezzen ennek az állításnak valódiságáról.

Az összes Margittán állomásozó századokat gyűlésre hívta össze és elmondta a katonáknak, hogy mit híresztelnek róluk. A székelyek

egyhanguan és a legelősebben visszautasították a gyanúsítást

és kijelentették, hogy

ők már évszázadok óta a köztársaság hívei és bennük a kormány és az egész ország megbízhat.

A kormánybiztos a katonáknak ez az erélyes és őszinte megnyilvánulása a független magyar népköztársaság mellett a legnagyobb mértékben megnyugtatta. Ezután a katonák letették a fogadalmat és a gyűlés a legnagyobb rendben, nagy lelkességgel véget ért.

A lebélyegzett bankjegyek forgalma.

Budapest, február 20. (Saját tudósítónktól.) Szende Pál pénzügyminiszter Bécsben időzése alatt tárgyalt Renner dr. kancellárral a valuta kérdésben szükséges lépésekről és a tárgyalások folyamán megállapodásra is jutott vele.

Arra nézve, hogy a lebélyegzett korona értékek bármilyen szabad forgalomba juthassanak: nincs megállapodás. Ilyenképpen a lebélyegzett bankjegyek forgalmát csak arra az országra korlátozzák, amelyben a lebélyegzés történt. Magára a lebélyegzésre nézve azonban egyöntetű eljárásban állapodtak meg.

Tót népgyűlés a csehektől való elszakadás érdekében.

Budapest, febr. 20. (Saját tudósítónktól.) Zsolnáról jelentik: A Kassa—oderbergi vasút alkalmazottai sztrájkba léptek.

A tót vasúti munkások huszonöt korona napibért kértek, de követelésüket nem teljesítették, ami közöttük nagy elkeseredést szült.

A csehek a tót lakosságtól két évre visszamenőleg akarják beszédeni az adót.

Zsolnán e hó 26-án nagy népgyűlés lesz a csehektől való elszakadás érdekében.

A csehek a gyűlést minden eszközzel meg akarják akadályozni, e célból Zsolnán ötszáz főből álló katonaságot vontak össze.

Elhalasztották a Tisza-uradalom szétagolásását.

Tegnap délelőtt 10 órakor dr. Katz Béla kormánybiztos elnökletével ülést tartott a békéltető agrárbizottság Geszt, Mezőgyán és Pelbárhida községek földbérleti ügyében. Geszt község hazatért katonái 2139 hold földet óhajtottak bérbevenni a Tisza uradalomból, illetve a lat. szert. Káptalan birtokából.

A Tisza örökösököt Töpler György képviselte, minthogy báró Radvánszky a Tisza örökösök gondnoka betegsége miatt kimentette magát a tárgyaláson való részvétel alól. A lat. szert. Káptalan Ringelhan Lajos uradalmi főtiszt, a Püspökséget Sperker Ferenc jószágkormányzó képviselte.

Mezőgyán község hasonlóképen a Tisza uradalomból és a lat. szert. káptalan birtokából óhajtott bérbevenni 219 igénylő részére 750 kat. hold földet, vagyis a Lakatos Albert bérletét a maga egészében, illetve

633 kat. holdat, amelynek bérleje Bereczky Lajos nagyszalontai kereskedő.

Sem Mezőgyán, sem Geszt község ügyében a bizottság határozatot nem hozott, minthogy a meghatalmazottak nem tudtak nyilatkozni arra vonatkozólag, hogy a föld tulajdonosai hajlandók-e közvetlenül bérbeadni a községek lakóinak az igényelt földet.

Ebben az irányban felszólították a kis-korú gondnokát, hogy lépjen érintkezésbe az árvaszékkel.

Pelbárhida község Neufeld Lipót gazdaságából 960 kat. holdat óhajtott bérbevenni 180 igénylő részére. A bizottság 500 hold föld bérbeadását javasolta évenként 23 koronás bérleti ár mellett. Azért nem eléghette ki az igénylők kérelmét, mert ez a föld a bihari határban fekszik és a megmaradt részre a bihari lakosság is igényt tart.

A „Figaró” Románia területi igényeiről.

Míg a berni, csak az imént bezárult szociálista kongresszus dicséretes buzgalommal igyekezett a népek önmegrendelkezési jogát és békés egyetértését megvalósítani: a francia lapok nagy része uszít a gloireban, csak egy ontja az imperialista szölamokat s a legrosszabb értelemben vett sovinszta politikát üz. A Figaró február 2-iki számában például a vezető cikk a Rajna egész balpartját el akarja franciásítani, Románia mértéktelen imperialista követeléseiről pedig méltányló hangon ír. „M. Braliano, urja, kifejtette tegnap a békekonferencián Románia követeléseit (révindications) meleg ékes-szóval, érvek bőségével, melyek, azt mondják, jó benyomást tettek a hallgatóságra. Követeléseit részint azon formális ígéretekre alapítja, melyiket az entente tett hazájának háborúba lépése idején, részint ethnographiai okokra.

Ami a Bánátot illeti, tudjuk, minő differencia választja el a szerbeket és románokat egymástól. A Bánát, állítják az utóbbiak, nem is említve, hogy az 1916-ban kötött szerződés nekik ígerte oda, olyan egészet képezett és fog képezni mindig, amelyet nem lehet megosztani. Másrészt a Duna erős és indokolt határ. Végre, a románok többségben vannak ott. A szerbek ellene vetik, hogy az 1916-iki szerződés olyan, mely felől őket nem kérdezték meg, melyet velük nem közöltek, melyhez nekik tehát semmi közük, hogy ha az egész Bánátban többségben vannak a románok, de a vitás Torontálmegyében a szerbek vannak két és félszeres többségben; végre, hogy nekik, szerbeknek elsőrangú érdekük oda nem ereszteni újabb foglalatot a Duna tulsó partjára éppen fővárosukat, Belgráddal szemben.

Ezek az igények látnivaló, teljesen ellentmondók. A két tétel világosan ellenkezik egymással. De, amint tegnap is mondtam, lehetetlen, hogy meg ne egyezzenek egymással az örökösök ezen a mindkét félre nézve nem remélt örökség dolgában, főképp ha tekintetbe vesszük annak fontosságát. Ha pedig még sem egyeznének meg, abban az esetben a konferencia osztaná el azt a népszavazás révén, tekintetbe véve az összes lakosság kívánságait. A románok követelik Erdélyt, valamint Magyarország ama területeit, ahol honfitársaik többségben vannak. A kívánt határ nagyjában a Tiszát követi a Kárpátokig. Csapatják jelenleg csak egy részét tartják megszállva ezen területeknek. Szeretnék, ha a szövetségesektől engedélyt nyernének az összes területek elfoglalására.

Valóban arról panaszkodnak, hogy né-

mely nagy városban, névszerint Aradon, a magyarok alelőtt érzett dühökben, hogy országuk kisiklik kezeikből, bolsevikki propagandát fejtenek ki, Erdély után Bukovinát követelik, hol szintén számbeli túlsúlyban vannak. Végre Besszarábia az orosz forradalom következtében önkényt Romániához csatlakozott. Tudjuk, hogy ez a nagyrészt románok lakta tartomány azelőtt Moldvához tartozott s hogy a románok mindig keservesen panaszkodtak azért, hogy az oroszok az 1877-iki háború után elragadták azt tőlük.

Ezek nagyjában a román követelések, melyeknek fontossága szembeszökő, Románia területe csaknem meg fog kétszereződni. A szövetségeseinek nagy érdeke, hogy e különben is oly mozgalmas, forrongó és zűrzavaros keleti Európában amennyire lehetséges virágzó, hatalmas nemzet alakuljon, mely a rend és a nyugalom elvét képviselje. Európának mindenekelőtt békére és kenyérre van szüksége. Már pedig Románia a háború előtt egyik magtára volt Európának. Rövidesen ismét azza lesz. Ne feledjük véül, hogy nincs a világon ország, ahol a Franciaország iránti rokonszenv forróbb és őszintébb lenne; ország, melyet a miénkhez anyagi és erkölcsi kötelek egész sokasága fűz. Befolyásunk, amely eddig is jelentékeny volt ott, csak erősödni fog s ezért Románia nagybodása egyaránt szolgálja a béke és rend, valamint a franciák érdekeit.

Mélységes elkeseredés fogott el bennünket e sorok olvasásakor. Franciaország, amely félszázadon keresztül az egész világot betöltötte a főölti panaszával, hogy a németek egy, a franciák által felidézett háború után elragadták tőlük Elzász-Lotharingiát, amely 1681 ig részben német birtok volt s melynek lakossága óriási többségben német: még csak nem is eszmél arra, hogy minő jogtalanság és hallatlan barbárság lenne Magyarország feldarabolása, Magyarországgé, melynek ezeréves múltja, dicsőséges múltja van Európában, amely többször volt a keresztény Európa paizsa, a pápa szavai szerint totius Christianitatis clipeus. Mit is mond a francia történetirő, Michelet?

„Kegyetlen áldozat hallgatni e helyen Európa hősről. A magyar népről beszéltek. Hát meg fogok halni napról napra elhalasztva, amivel a történet tartozik neki? Pedig betetlen és hazug lércelmények jelennek meg és turjánognak minden oldalról. — A magyarok nem is méltatják válasza. Ha beszélnek, a világgért teszik. Bárcsak megfizeiné történetírásunk szívünk adósságát e mirderektől hősies nép iránt, amely

tetteivel, szenvedésével vagy erős szavával fölemel és nagyobbá tesz bennünket. Ő ömest elismerik róla, hogy vitéz, de ez a vitézség magyar erkölcsiség nyilvánulása. Mindabból, amit tesznek és mondanak, mindig ezt hallom: sursum corda! Az egész nemzet vitézség és méltóság arisztokráciája. (Michelet: Histoire de France Tome VIII. p. 346. Cnote.) De hogy egy másik világbirő francia tudóst idézzünk, Elisée Reclus a mult század legnagyobb francia geographusa ezeket mondja: „Magyarország és Erdélynek megvan az a jelentékeny előnye, hogy való-ságos geographiai egységet képeznek.

Magyarország Európa azon részei közül való, amelyek a legegységesebb és legszorosabb összességet alkotják (qui préseme Yensemble le plus homogène et le plus compact.) (Nouvelle Géographie Universelle.)

Ugylátszik, némely irakciós mind a tör-ténelmet, mind a földrajzot ellelejtették a győzelem boldog mámorában.

Némethy Gyula dr.

Mire használják fel a régi várat? Központi rendőrséget helyeznek el benne.

Ez idő szerinti Nagyváradon 120,000 ember lakik annyi lakásban, mint a mennyiben háború előtt 70,000 lakott. Ez a nagymérvű lakásszükség arra sarkallta Nagyvárad város-tanácsát, hogy a régi vár átbocsátása mánt keresse meg a hadügyminisztert s az ottani lakásokat renoválva, a lakás nélküliek rendelkezésére bocsássa.

Jelenleg a katonaságnak csak a sötötörje van még a várban. Ott nyert még állandó elhelyezést 12 lovasrendőr, akiknek lovai részére is megfelelő istálló van.

A többi helyiségek leginkább kisebb lakhelyiségekre osztva, már mind ki vannak adva.

Mióta Rácz Endre rendőrkapitány beöltözött a várba s ellátja a gondnoki teendőket, látszik, hogy van a várnak gazdája. — Lassankint rendes viszonyok alakulnak ki a régi épülettömbökben.

A mostani helyzet azonban csak ideiglenes, mert ha rendezettebb lakásviszonyok lesznek a városban, bizonyára kiköltöztetnek onnan a mostani lakókat, hogy mástra használják fel a várat, illetve annak óriási területét.

Mint tudjuk, illetékes hivatalos fórumok már is gondolkoznak, hogy a jövőben célirányosabban használják fel a várban levő épületeket.

Nézetünk szerint legcélszerűbb volna, ha a központi rendőrséget helyeznék el a vár belső udvarán levő nagy épületekben, a rendőri hivatalok nagy részével és a tolongással együtt.

Jelenleg 300-on felül van a rendőrség létszáma. His a városházának a mai rendőrségi szárnyán 40—50 főből álló rendőrséget helyeznek el, csak a városházának ezen a szárnyán teljesen felszabadul az első és második emelet, amelyek aztán más hivatalos helyiségek céljaira lesznek felhasználhatók. Ma már úgy is szük a városháza s nemcsak egyes újabb ügyosztályoknak nincs hely, de a régi ügyosztályok sem bírnak terjeszkedni.

Váradolásziban a vár illetén felhasznál-

lásával megüresedő toloncházban lehetne 20—25 rendőr elhelyezésével egy rendőrségi különítményt felállítani.

Mivel a rendőri létszámot 400-ra akarják felemelni, így a várban 320—340 rendőrt lehetne elhelyezni, akik részére megfelelő hely és a kapcsolatos hivatalok részére irodahelyiségek lennének. Szóval teljesen alkalmas központi rendőri hivatalt lehetne be rendezni.

Minden valószínűség szerint a város kiépítése a rendezett viszonyok beállta után a városhoz közelfekvő Kommandáns rétre fog elsősorban is gravitálni. Amint ez valóra válik, a vár területe már nem esik oly közel a város széléhez, hanem egy erősen lakott városrész központjába jut.

Városrendezési szempontból nagyon fontos erre már évtizedek előtt is gondoltak, hogy a várfalakat lebontsák s ennek törmelékével a sáncárkot betömjék. Ezt bár nem egyszerre, de fokozatosan keresztül lehetne vinni s a várfalak és a vársáncok helyén esetleg sétateret, vagy utcákat lehetne létesíteni.

Sétatere ugyanis ennek a városrésznek nincs s ezért gondoltak arra, hogy a felszabaduló terület felhasználása által a meglévő sétaterektől távol eső városrészeket egészséges sétateretekhez juttassák.

Ez a terv már nagyon régi, de eddig különböző okok miatt nem lehetett megvalósítani. Most azonban, amikor a közmunkák ideje következik és az ötödfél év óta erőszakosan visszatartott terjeszkedés és építkezés újra alkalomhoz jut, könnyen meg lehet oldani a vár mikénti felhasználásának és ezzel az egész Katonavárosnak nehéz kérdését.

Vámháboru a román imperium és a magyar köztársaság között.

Tegnap foglalkoztunk Nagyvárad szénellátásával kapcsolatosan azzal, hogy a petrózényi bányából a román kormányzótanács nem engedi át a megrendelt szenet. Legutóbb Lázár Aurél dr lépett közbe és azt az értesítést küldte Nagyvárad városának, hogy a szén már elindult, de a máv. lefoglalta. A máv. azonban semmit sem tud Nagyvárad szenéről. Több tünet arra mutat, hogy valószínűségi vámháboru áll fenn a román imperium és a magyar köztársaság között. A „Pátia” nagyszabedényi ujság is ilyenek látja a helyzetet, mikor arról ír, hogy az erdélyi román kormányzótanács fölöttébb el van keseredve amiatt, hogy a magyar kormány, mintha csak az előbbi oligarchikus kormányok rendszerét követné, nem enged át a megszállt területre gazdasági árukat. Így többek közt ötezeröttszáz vagon gabonát is, mely már régebben megvétellett és amely ki is van fizetve, visszatart. Ez viszont arra indítja a kormányzótanácsot, hogy ő meg ne engedjen át magyar földre szenet, olajat és más olyan cikket, melyre a magyar népköztársaságnak van szüksége.

* Minevezések az állami adóhivatalnál. A pénzügyminiszter Frankó István, Markovits Ferenc, Juhász Rezső, Aczél Izidor, Tóth Kálmán, Tóth Rezső, Gárdos Ferenc és Fényes Lajos adóelőfizeteket állampénztári tanácsosokká nevezte ki.

Kissebes előtt kijavítottuk a megrongált sineket.

A román csapatok a Fehér-Körös völgyében történt sikertelen vállalkozásuk után ismét a Sebes-Körös fronton kísérik meg az előnyomulást. A frontszolgálatot teljesítő 39. gyalogezred arcélen álló zászlóalja olyan mozdulatokat figyelt meg, amelyek arra valának, hogy

a románok a Körös völgyében vonják össze erdélyi csapataikat.

Az éjszakák folyamán többször megtörtént, hogy kisebb járőrök ereszkedtek le Csucsra felé, de olyan óvatosan, hogy a magyar csapatoknak sehol sem sikerült őket elérni. A tegnap is puskalövés nélkül múlt el, de

éjszaka a román tüzérség és hegyi megfigyelők szakadatlan fényjelekkel értesítették egymást

A fényjelek tisztán a katonaságnak szóltak. Megfigyelték a polgári lakosságot, de eddig nem állapították meg semmiféle összejátszást.

A rejtett készülődés óvintézkedésekre kényszerítette a magyar csapatokat.

A parancsnokság tegnap órjára ki-

küldte a páncélvonatot, amely Kissebesig ment és ott a felrobbantott sineket kijavította.

A műszaki csapatot munkájában egyetlen lövés sem zavarta meg. A környező hegyeken a román tüzérség ül és nyugodtan nézte a békés munkát.

A magyarok bementek a 43-as számú őrházba, ahol annak idején a vasuti őr háttát felhasították. A pusztulásra ítélt őrházból véres ruhadarabokat hoztak el.

A kissebesi vállalkozás sima lefolyásából a katonák arra következtetnek, hogy a románok gyalogságokat hátrébb vontak és önként jelentkező osztagok megkísérik a Kissebesen tul való előnyomulást is.

Vaskőh vidékén rendezavarás nem fordult elő, a románok messze visszahúzódtak.

A Szilágyságban újabb zilahi kegyetlenkedésekről érkezett hír. Az erdélyi operációk vezetősége a magyar kormánytól azt kérte, hogy

egy semleges bizottság utazzék sürgősen Zilahra, hogy véget vessenek ott is a brutalitásoknak.

A városi tisztviselők nincsenek megelégedve a ruhakiosztással.

Pár nappal ezelőtt megirtuk, hogy a közalkalmazottak részére a Népruházati bizottság nagymennyiségű fehérneműt és felsőruhának való anyagot bocsátott rendelkezésre maximális áron.

Az összes tisztviselők és városi alkalmazottak nagy örömmel fogadták ezt a rájuk nézve kedvező hírt, mert bizony az üzletekből nem képesek a maguk és családjuk ruháztszükségleteit beszerezni.

Mikor azonban a szükségletet összeirták, nagy csalódás várt a tisztviselőkre, mert kitűnt, hogy egyeseknek csak alig valami, sokaknak pedig épen semmi sem jut a kiutalt ruhaneműekből.

Például Nagyvárad város mintegy 500 alkalmazottja részére jutna az elosztásnál:

Férfi ruhaszövet: 40 ruhára, métere 49 korona 62 fillér, hozzávaló 46 korona 20 fillér, női ruhaszövet első minőségű 3 személyre, 2. minőségű ruha 6 személyre, 3. minőségű 3 személyre, 4. minőségű 8 ruhára való; női ing 150 darab; fehér batiszt 100 méter, karton 50 méter, férfi harisnya 80 pár, női fekete harisnya 60 pár, női harisnya szines 64 pár, gyermek harisnya 4—5 évesnek 24 pár, 5—7 évesnek 20 pár, 8—9 évesnek 20 pár, férfi ruhadöltöny 6 darab, pamut szövet 50 méter, flanel barchet 100 méter, zefir 100 méter.

Mi jut ebből 500 családnak?

Az elosztási ügyosztályok szerint állapítják meg, az igénylők családi állapota szerint. Igen soknak azonban semmi sem jut.

Az elosztással természetesen senki sincs megelégedve. Dr Katz Béla kormánybiztos éppen ezért az elosztást egyelőre be- szüntette.

Most a szegény tisztviselők és alkalmazottak várják, hogy mikor jutnak valami ruhához.

Lukács Ödön tiltakozik a hölgyek virágos rohama ellen.

Az új éra talán Lukács Ödönt hozta a legkényesebb helyzetbe. A nők könyvekkel, virágokkal, sima kéréldő szókkal ostromolták szigorú szívét, előszóbjában nőkongresszus volt minden nap és lehetetlenség volt számára a kibuvás. A kérélmeket teljesíteni kellett.

Havonkint felszólt az ellen az emberes Lukács Ödön, de mit sem használt. Most aztán egy utolsó gesztussal végleg becsapja a szépen kéréldő előtt az ajtót s a lentebbi nyilatkozatban illetékes helyre utasítja őket.

Lukács Ödön tiltakozó nyilatkozata így szól:

Már több alkalommal nyilvánosságra hoztam, hogy úgy a városi tanács, mint a Nemzeti Tanács, valamint az élelmezési felügyelő bizottság az élelmiszerpótdagokat a különösen indokolt eseteket kivéve, nem engedélyezi.

Mindennek dacára jelenleg is számosan keresnek fel és naponként a levelek százait intézik hozzám és különféle címeken élelmiszerpótdagok kiutalását kérelmezik.

Az élelmezési felügyelő bizottság legutóbb tartott ülésében kimondta, hogy a pótdagok kiutalását csakis a rendkívüli indokolt esetekben tartja megengedhetőnek.

Éppen azért most ujólag közlöm a nyilvánossággal, hogy pótdagok kiutalás iránti kérélmekkel hozzám sem személyesen, sem levélben ne forduljanak, mert az előterjesztett kérélmeket, tekintettel a csekély élelmiszerkészletekre, nem lesz módomban teljesíteni.

Aki valami rendkívüli indokok vagy körülmény alapján formál igényt pótdag kiutalására, az ily irányu kérélmével forduljon Grünwald Sándor osztályvezetőhöz, ki az ily kérélmek elbírálásával van megbízva.

Nagyvárad, 1919 február 20

Lukács Ödön
polgármester-helyettes.

A remeci fatelep termelését biztosították. A munkások memorandummal fordultak az igazgatósághoz.

Biharmegye keleti határán közel huszonezer hold területen irtja a bihari rengeteg a remeci lőrész és fatelep. Egész területe beleesik abba a körzetbe, amelyet állandóan a hadszíntérré avatás veszedelme fenyeget.

A telep gócpontja a meleg Jádvolgyben fekvő kis Remec község, ahová iparvasut vezet a Jádvolgy állomásra.

A telepen 6-800 munkás dolgozik a legnagyobb lelki nyugalommal. Nagyon jól tudják, hogy előtűk a kissebesi front s különösen abban az időben volt nagy lelki erőre szükségük, amikor a román előnyomulás ide oda dobálta a frontot.

De a termelést még ezekben a viharos napokban is folytatták, mert tudták, hogy hátuk mögött nélkülözö falvak és városok állanak, amelyek aggódva várják a Remecről befutó tűzifát. A rettenetes szénhiány miatt ugyanis az államvasutak csak azért tartanak fenn teherforgalmat Csucsra felé, hogy biztosítsák Nagyvárad tűzifáját és Budapestét, a hová szintén nagy kontingenst szállít a Jádvolgyi telep.

Ha Remecen egyszer zavar lesz, két nap múlva nincs fa Nagyváradon. A munkások állandó órséget szerveztek, fölfegyverezték a fegyverfogható embereket s ezt bejelentették a 21. gyalogezred parancsnokának. Készek voltak életük árán megóvni a telep békés munkáját, erre azonban mindaddig nem került sor s remélhetőleg nem is kerül.

A munkások öntudatos erejének szép példáját adták akkor, amikor Weisz Ottó igazgató, aki 36 éve vezető kiváló szakértelemmel a telepet, családját behozta az esetleges román előnyomulás elől Nagyváradra. A munkások deputációt küldtek az igazgatóhoz és arra kérték, hogy hozza vissza családját, biztosítják, hogy semmi bántódá-

suk nem lesz s ezzel nagy megnyugvást szerez a munkáscsaládoknak is.

S mióta biztonságosabb az élet Remecen, ismét a régi biblikus csönd és nyugalom van a völgyben. A forradalom szellemét ide alig-alig tudta bevinni az a pár újság, amelyet a tisztviselők járatnak. A munkások azonban megérezték a szociális élet nagy-szerű rendezésének időpontját. A vállalat mellett ők életüket is készek voltak kockáztatni s most munkáséletük évek alatt szerzett jogaira támaszkodva, úgy, amint az stiliusos is ehhez a csöndes, távoli völgyhez, sima, békességes úton megkezdték helyzetük javítása érdekében a szociális szervezkedést.

A mozgalom lelke *Háber Gáspár* tisztviselő, volt 37-es löhadnagy, aki a munkások követeléseit memorandumban foglalta össze. Legelőször is tudomására hozta a munkás-ság a telep tulajdonosának (Wiener Bankverein), hogy megalakították a *gyári tanácsot. Követelik a 8 órás munkaidőt, a szabadságolások bevezetését, egészséges munkáslakások építését, lühdőt, iskolát és tanítót. Aránylagos fizetésemelést sürgetnek a hivatalnokok.*

Ezeket kivül követelik, hogy *Bilic Sándor* igazgató, aki Budapesten székel és soha nem kereste a munkásokkal való őszinte érintkezést, *hagyja el állását.* Bizznak meg mást ezzel a teendővel, t. i., hogy a közvetítő szerepét játssza a bécsi cég és a munkások között.

A bécsi bank, amelynek mind az öt világrészben vannak fatelepei, megfontolás tárgyává teszi a munkások követeléseit. De bárhol fordul is a dolog, a munkások egy pillanatra sem fogják abbahagyni a munkát, erre garanciát is adtak és így legalább egy faforrása lesz Nagyváradnak, ahonnan hetenkint átlag 100 vagyon fát kaphat.

Clemenceau merénylőjének vallomása.

A merénylet hatása a békeértekezleten.

Budapest, febr. 20. (Saját tudósítónktól.) Párizs (Szikratávirat jelentése) A Clemenceau ellen intézett gyilkos merényletet egy Cottin nevű ember követte el. A merénylő egy huszonkét éves műasztalos, anarchista a tett propagandájának híve. Kihallgatása alkalmával ezeket jelentette ki:

— Tetőtől talpig anarchista vagyok, vagyis emberbarát és ez a németeket sem zárja ki. A testvériség felkes híve vagyok. Körülbelül fél évvel ezelőtt határoztam el, hogy megölöm Clemenceaut, akit az emberiség legnagyobb ellenségének tartok.

Általában azt hiszik, hogy elszigetelt anarchista merényletről van szó, amely a békeértekezlet leghatalmasabb egyéniséget akarta láb alól eltenni.

New York, február 20. (Szikratávirat.) Egyelőre még nem lehet megállapítani, hogy a Clemenceau ellen elkövetett merénylet a békeértekezletre milyen hatással lesz. A helyzeten mindenesetre könnyített az a tény, hogy nemzetközi anarchista merényletről van

szó, mert ha másfajta politikai fanatizmusból követték volna el a tettet, a merénylet következményei alig volnának beláthatók.

A holnapi békeértekezleten Clemenceau helyett Pichon fogja elfoglalni az elnöki széket. Annak a tanácskozásnak, amelyre Clemenceau indult, mikor a merénylet történt, az volt a célja, hogy a központi hatalmakkal együtt tartandó békeértekezlet idejét meghatározza.

A merénylet megakadályozta azon tervhez való hozzájárulását, amely a békeértekezlet munkájának két hónapon belül leendő befejezését jelentette volna. Mindamellett az egyre erősödő siettető irány sikerre fog vezetni, kivéve, ha Clemenceau sebesülése végzetesnek mutatkozna, mert ebben az esetben biztos belpolitikai válság következne Franciaországban. A jelekből ítélve minden irányban siettetik a bizottságok munkáit, úgy hogy *legkésőbb májusban meg lesz a béke.*

HIREK

A miniszterelnök Katona Bélát sajtóreferenssé nevezte ki.

A magyar népkormány kiváló gondot fordít arra, hogy a forradalom politikai, gazdasági és szociális eredményeit megerősítse. Az egész országot megrázta a forradalom, amely egy évszázados rendszert gyökerestől változtatott meg. Előre látható volt, hogy ez nem megy minden megrázkódtatás nélkül. Az átalakulással járó bizonytalanság könnyen megzavarhatta a konszolidált állapotokat féltő embereket. Merő külsőségek meggondolatlan lépésekre, elégedetlen igazgatásra provokáltak volna őket s önkéntelenül is gáncolták volna az új rend és béke kialakulását.

És elsősorban a sajtó az, amelyik valóban hordja az új világ ígéreteit. A sajtóra hárul az a gyönyörű feladat, hogy lassan, türelemmel, jó indulattal átvezesse a tömegeket az átalakuláson. A sajtó kötelessége öröködni a már elért eredmények fölött, hogy a hibás vágányokra futó mozgalmak ne hogy legázolják a forradalom értékeit. Nem szabad megengedni, hogy egy újabb borzalommal, a belháborúval, vagy ellenforradalommal tegyék lehetetlenné a békés kifejlődést.

A kormány intenzív együttműködést kívánt tehát teremteni a magyar sajtóval. Ezért úgy a fővárosba, mint a vidékre sajtóreferenseket rendelt ki. Az öt vidéki referens közül az egyik *Katona Béla* kollegánk, a *Nagyvárad* szerkesztője lett, akit ebben a fontos bizalmi állásban teljes kartársi szeretettel és bizalommal üdvözlünk. Újságírói múltja mindig a komoly, értékes embert állította eléünk s működésével őszinte szimpátiát ébresztett maga iránt a város társadalmában. A mi szűkebb újságíró-társadalmunk is osztatlan bizalommal állott melléje, amikor arról volt szó, hogy esetleg egy idegen embert állítanak erre az órhelyre, ebbe a városba, amelyik mindig önálló és egyéni volt. Semmi okunk sincs tehát kételkedni abban, hogy működését az *objektív igazság* jegyében fogja folytatni. Kitérő érzékével fel fogja ismerni, hogy milyen *sulyos és felelősségteljes feladat vár ma a keresztény polgári sajtóra.* A keresztény társadalmunknak nincs szüksége terrorra, nincs szüksége se kioktatásra, se utasításokra, mi akarjuk és követeljük, hogy a krisztusi igazságok érvényesüljenek és ellene szegülünk minden erőnkkel annak, hogy egy káros és igazságtalan állapotba kergessék vissza az országot.

Oda állunk vele együtt a forradalom mellé, mert tudjuk, hogy a sajtószabadságnak éppen olyan törhetetlen híve lesz, mint amilyen bizalommal várjuk, hogy végre rendet és nyugalmat hozzon mindenki részére a forradalom.

* *Linder Béla* Nagyváradon. A volt hadügy-miniszter *Linder Béla* tegnap Nagyváradra érkezett. A volt miniszter a közalkalmazottak szombati gyűlésén fog előadást tartani

* Elmaradt ülés. A vármegyházán tegnap elmaradt a kórházi bizottság ülése. A bizottság összejött Fráter Barna alispánnal az élen és konstatálta, hogy nem ülésezhetnek, mivel valamennyien a törvényhatósági bizottság tagjai, az pedig a kormányrendeletére ülést nem tarthat. A közkórházzal kapcsolatos építési terveket és személyi ügyeket áttették a főispánhoz.

* Levél a szerkesztőhöz. Vettük a következő levelet: Igen tisztelt Szerkesztő Ur! B. lapjában egy olyan közlemény jelent meg, mely nem annyira engemet, mint a Biharnagybajomi Földmívelő Néptanácsot ferde világításba helyezi s a Néptanács szímvonalát, mely pedig bármely magyar községbeli néptanáccsal kiállja a versenyt, s a melynek tagjai csupa derék, okos, földmívelő emberek, leértékeli. A tény az, hogy engemet nem száműztek a községből, hanem az elnökségről jószántamból mondtam le. Ugyancsak nekem tulajdonítják, hogy én a „néptanácsot” esőcseleknek neveztem. Nem emlékszem, hogy én ilyen vagy hasonló kijelentést használtam volna, azonban nincs kizárva, hogy felhevült állapotban ilyesmi kicsuszott a számon. Azért tehát, amennyiben ezen állítólagos kijelentésem bárkit is sértene, elismerem hibámat s azért bocsánatot kérek. Viszont úgy látom, hogy a Néptanács olyan emberek befolyása alá került, kik már minden pártot megjárta, pedig ilyen emberekkel nem tanácsos tarhonyát enni egy tából. És jóakarattal kérem önöket, vigyázzanak, mert kígyót melengtetnek a keblükön. Ami pedig a „száműzést” illeti, az kőszá pletyka volt, melynek semmi alapja nincs, de nem is lehet, mert ilyesmi egy öntudatos Néptanácsról — mint a Biharnagybajomi — fel sem tételezhető. Nagyvárad, 1919 február 20. Tisztelettel Jeney Menyhért.

* Huzella és Pfaff cég. Megemlékeztünk arról a nevezetes változásról, amely a nagy multtal dicsekvő Huzella M. cég életében történt. Ezzel kapcsolatban illetékes helyről annak a közlésére kértek fel bennünket, hogy Pfaff Kálmán a cégnek társtulajdonosa lett. A nagymultu és nagyjövőjú cég olyan jó hírnévnek örvend, hogy ez a friss éra csak növelni fogja támogatói tábort. Nem mulaszthatjuk el megemlíteni, hogy ennek az őszinte ragaszkodásnak, amellyel a közönség az üzletet kitüntette, egyik és legbiztosabb magyarázata Barabás Bélának, az üzlet jelenlegi vezetőjének pártatlan egyénisége. Ez az üzlet nemcsak jó portékát adott és ad, hanem a kiszolgálásban is elkényeztette a váradi és a megyei publikumot. Az új éra alatt sem fog ez hiányozni és sajnálattal vennők, ha Barabás Béla megválna a szívéhez nőtt cégtől.

* Rendkívüli ügyvédgyűlés. A kollektív szerződés tervezetének folytatási tárgyalása céljából folyó évi február 22-én, szombaton délután 5 órakor az ügyvédi kamara tanácsstermében rendkívüli osztályülést tartunk, melyre kartársainkat azzal hívjuk meg, hogy a tárgyalandó kérdés nagy fontosságára tekintettel minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. Az országos ügyvéd-szövetség nagyváradi osztálya: dr. Popity János titkár, Dr. Adorján Emil elnök.

* Papírkészletek bejelentése. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a kormány 888—1919. számú rendeletével 1919. február hó 25. napjáig bejelentendő papírkészletre vonatkozó bejelentési lapokat a kereskedelmi és iparkamara hivatalában a hivatalos órák alatt átvehetik.

* Apologiai kurzus lesz ma délután 4 órakor a szokott helyen.

A csehek zsirt és hust akarnak Prágába kiszállítani.

Budapest, február 20. (Saj. tud.) Néhány nap előtt tizenöt vagonból álló vonat érkezett a déli vidékről Budapestre, amely a csehek számára hust és zsirt akart Prágába kiszállítani. Ma a Ferencvárosi pályaudvarra megint befutott egy vonat, amely öt vagon hust és három vagon zsirt hozott a csehek számára s amelyet francia egyenruhás katonák kísérték. A szállítmányok érkezéséről nyomban értesítették a kormányt és a közlekedési hivatalt. A kormány azonnal érintkezésbe lépett a francia fegyverszüneti bizottsággal és értésére akarta adni, hogy nem tűri azt, hogy magyar területekről hust és zsirt szállítsanak a cseheknek, a francia bizottság azonban arra az alapra helyezkedett, hogy nem akar ebben az ügyben tárgyalásokba bocsátkozni.

A ferencvárosi pályaudvar vasuti

munkásai elhatározták, hogy minden eszközzel megakadályozza a Prágába szánt küldemények továbbítását s ha kell, a sztrájkot sem riad vissza.

A Délvidékről érkezett jelentések szerint Szabadka környékén több, mint ötven vagon élelmiszert szedtek össze. azzal a céllal, hogy ezeket Prágába szállítsák. Az élelmi vonatokat kísérő francia egyenruhás katonák tulajdonképpen csehek, akiket csak francia egyenruhába öltöztettek.

Hír szerint a kormány erélyes hangon tartott átiratot fog intézni a francia fegyverszüneti bizottsághoz, amelyben követelni fogja, hogy a megszállott területekre vonatkozó bojkottot szüntessék meg és az ország élelmészeti viszonyaira való tekintettel tizenötezer darab sertést engedjenek át.

Véres utcai harc a fővárosi kommunistákkal.

Kommunista tüntetés a Népszava ellen.

Általános sztrájkjal tüntet a munkásság.

Budapest, febr. 20. (Saját tudósítónktól.) A Vigadó nagyterme ma délután két órakor zsúfolásig megtelt munkanélküli, nagybárá katonaruhába öltözött emberekkel, de voltak közöttük számosan polgári ruhás munkanélküliek is. A teremben rengeteg sok plakát, tábla emelkedett fel ezzel a felirással:

— Eljen a nemzetközi proletárdiktatura!

Gyűlés a Vigadóban.

A gyűlést Balika Mihály kommunista nyitotta meg. Üdvözölte a megjelenteket, majd kijelentette, hogy nem alamizsnát kérnek, hanem munkát.

A következő szónok, Palocsay, azt hangoztatta, hogy le kell törni a burzsoázia hatalmát. A golyótól nem kell félni, mosolyogva kell a fegyverek elé állani. Felszólította a jelenlevőket, hogy a gyűlés után ne oszoljanak szét, hanem menjenek mindnyájan a Vörös Ujság szerkesztősége elé.

Bernhard élesen támadta a szociáldemokrata pártot, majd határozati javaslatot terjesztett elő.

A munkanélküliek követelése.

A határozati javaslatban a háború következtében munkanélkülivé vált dolgozó polgárok követelik, hogy a polgári kapitalisták, akik a háborút okozták, gondoskodjanak megélhetésükről, addig is míg munkához jutnak.

Követelnek fejenként ötszáz korona gyorssegélyt, hogy a legszükségesebbekről gondoskodhassanak. Követelik, hogy ház bérüket vagy engedjék el, vagy fizesse meg helyettük az állam. Követelik a burzsoázia lefegyverezését és a proletárság felfegyverzését. Követelik az állandó forradalmi hadsereg megszervezését.

A határozati javaslatot a gyűlés egyhangulag elfogadta.

Ezután a magyarországi kommunista párt nevében Somló kommunista agitátor szólalt fel. Azt fejtegette, hogy mindig har-

colni fognak, míg a mai társadalmi rendet össze nem törlik. Majd javasolta, hogy holnap 11 órakor gyűljenek össze az Ország-ház téren és vonuljanak tüntetve a Várba. Az ülés ezzel véget ért.

A Vörös Ujság szerkesztősége előtt.

A gyűlés után a tömeg a Visegrádi utcában levő kommunista ujság, a Vörös Ujság szerkesztősége elé vonult, ahol Kun Béla tartott beszédet. A beszéd végétével a tömeg egy része szétoszlott, a másik nagyobb része pedig a Berliini térre vonult, ahol többen ismét beszédeket vondtak. Itt kiadták a jelszót, hogy a Népszava elé kell vonulni és tüntetni kell a szociáldemokrata párt lapja ellen.

Megverik és kirabolják a járókelőket. Véres utcai harcok.

Ezután mintegy ezer főnyi tömeg elindult a Népszava szerkesztősége felé, a Konti-utca felé.

Utközben számos járókelőt megvertek és több embertől revolvereket vettek el. Többek állítása szerint a járókelőktől pénzt és értéktárgyakat is szedtek el.

A fővárosi rendőrség idejében értesült a tüntetésről és a Népszínház és Konti-utca sarkán ötven népőrt helyezett el. Itt a tüntető tömeg egy percre megtorlódott, a népőrök közbeléptek és oszlatni kezdték a tüntetőket.

A következő pillanatban egyik emeleti ablakból lövés dördült el, mire általános lövöldözés kezdődött, amely mintegy három percen át folytonosan tartott. A népőrök és tüntetők kölcsönösen tüzeltek, sőt egy három emeletes ház ablakából is folytonosan lövöldöztek.

A népőrök géppuskákat is működésbe hoztak, mert állítólag egyik ház tetején a tüntetők is elhelyeztek egy géppuskát. A lövöldözés közben a tömeg kézigránátot is használt.

A lövöldözésnek számos áldozata van. Eddig három ember meghalt és tizenöt sz-

lyosan megsebesült. A sebesültek közül négy-öt ember állapota válságos, valószínűleg a reggelt sem éri meg.

Néhány perccel a lövöldözés után katonaság, tengerészkülönítmény és négyszáz népdör érkezett meg a véres eset színhelyére, mire a rend lassan helyreállt.

A megejtett vizsgálat eddigi eredményéből megállapítható, hogy a tüntetők az utcai harcot előkészítették. Erre vall az a körülmény, hogy az áldozatok két ember kivételével mind rendőr és népdör.

Egy napos sztrájk a Népszaváért.

Budapest, febr. 20. (Saj. tud. táv.) A Politikai Híradó jelenti: A vas- és fémmunkások szövetsége ma délután ülést tartott, amelyen megjelent Böhm Vilmos hadügyminiszter és Rónay Zoltán államtitkár is. Az esti órákban érkezett meg a véres tüntetésről szóló hír az ülésre.

A vas- és fémmunkások bizalmi-terfi testülete, összesen nyolcszáz ember, felháborodásában elhatározta, hogy a kommunisták által a Népszava ellen rendezett tüntetés miatt a lappal való szolidaritásuk kifejezése céljából holnap, pénteken egy napos sztrájkot rendez.

A határozatot azonnal közzétették a többi szakszervezetekkel valamint a pártvezetőséggel s így megvan rá a valószínűség, hogy a vas- és fémmunkások tüntető sztrájkjához csatlakozni fognak a munkásság többi szervezete is s így pénteken egy napos általános sztrájk lesz.

A határozatot azonnal közzétették a többi szakszervezetekkel valamint a pártvezetőséggel s így megvan rá a valószínűség, hogy a vas- és fémmunkások tüntető sztrájkjához csatlakozni fognak a munkásság többi szervezete is s így pénteken egy napos általános sztrájk lesz.

Budapest szerb megszállásával fenyegették meg a kormányt.

Budapest, február 20. (Saját tudósítónktól.) A mai minisztertanács, a melyen a távollevő Kunfi és Szende minisztereken kívül a kormány összes tagjai részt vettek és amelyen Károlyi Mihály köztársasági elnök is jelenvolt, Balogh Ernő közlelmezési miniszter előterjesztésére foglalkozott azzal a jogtalan cselekménnyel, hogy a szlovák közlelmezési bizottság Budapesten a cseh közlelmezés számára Prágában harminc vagon zsirt és öt vagon félsertést adott fel. A miniszter bejelentette, hogy

e szállításra engedélyt a kormány nem adott s erre a francia fegyverbizottság a legkíméletlenebb represszáliákat helyezte kilátásba, nevezetesen és első sorban azt, hogy ez esetben a szerb csapatok átlépik a demarkációs vonalat és esetleg Budapestet is megszállják.

Ilyen körülmények között a kormány a kényszerhelyzetben nem tehetett egyebet, mint hogy újabb tiltakozásának kifejezése mellett a szállítás elé nem gördített akadályt.

* A kamara a postacsomagok kikészítéséért. A nagyváradi posta-távirda igazgatóság Nagyváradon a postacsomagok házhoz kézbesítését bizonytalan időre beszüntette, még pedig azon okból, mert havi 400 koronánál kisebb fizetésért nem lehet kocsist kapni; ilyen magas összeget pedig a szállító nem fizethet, a miniszter pedig a kocsisok díjazásának pótlását nem engedélyezte. A csomagok házhoz kézbesítésének beszüntetése, habár ideiglenesen is, sújtja a nagyközönséget, de még mélyebben érinti a kereskedőket, akik még nagy áldozatok árán sem képesek postai csomagjaikat üzleteikbe szállítani, mert nincs elég fuvaros. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara átiratot intézett a postai igazgatósághoz, amelyben kéllő indokok alapján kéri a csomagok házhoz szállításának beszüntetésére vonatkozó rendelet hatályon kívül helyezését s a régi rend visszaállítását.

* Tőzsde. Mai jegyzések: Osztrák Hitel 673-682. Magyar Hitel 972-965. 4 százalékos Koronajáradék 9110-9165. Jelzálog 520-513. Leszámitoló 616-619. Fehér Bank 820-815. Hazai Bank 495-488. Magyar Bank 715-717. Rima 963-956. Kőbányai 602-597. Államvasut 1027-1040. Kereskedelmi Bank 4485-4495. Hazai Takarékpénztár 18010-18040. Concordia 650-655. Általános kőszén 2110-1095. Salgó 1040-1045. Urinkány 903-888. Ganz 3000. Adria 1890-1915. Atlantica 1350-1370. Levante 1245-1215.

* Külföldi bevásárló utjáról a napokban tért haza LEICHTNER szőcs, ki óriási választékban magával hozta az összes szőrmefajtákat, u. m. kék rókat, alaska rókat, fehér rókat s a többi szőrmefajták különlegességeit, melyeknek elárúsítását leszállított árban a mai napon megkezdte Rimanóczy-utca 2. Telefon 1656.

Színház.

A színház műsora:

Péntek: Vadkacsa.
Szombat d. u. Hejehuja báró.
Szombat este: Vadkacsa.
Vasárnap délután: Erdészleány.
Vasárnap este: Stambul rózsája.

Vadkacsa. A budapesti Nemzeti Színház állandó műsordarabja, lozen örökszép színi műve ma és holnap kerül színpadra.

Hejehuja báró. Szigeti Jenővel a csomarepben holnap délutánra tűzte ki az igazgatóság. Játsszik benne mind a három primadonna, T. Pogány Janka, aki egy jelentéktelen szerepben könnyekig nevetelt meg a publikumot Stoll Bélával egyetemben, továbbá Gróf Laci, aki pazar táncával feltűnést, Deák Kornél, aki a szakácsot alakítja, kedvesek Harsányi és Váradi Lajos.

Erdészleány. Jarno György műbemésző zenéjű pompás operettjének vasárnap délutáni előadásán is Horváth Nusi játsza a címszerepet, Gróf Laci József császárt, Tamás Földesit, Szigeti Walperit. Nagyobb szerepeket adnak Kozmovszky, Madas és Bekeléné.

* A Görög rabszolga jövő hétfői előadásán Szigeti Jenő új kuplékat énekel.

MEGNYILT

A NŐI ÉS GYERMEKDIVATÁRUHÁZ
Nagy Sándor utca 1. sz. a.

Női himzett sifon ingek 75 koronától, női selyem harisnyák 38 koronától, gyermek harisnyák minden nagyságban 12 koronától kezdve

Tisztelettel
Klein Sándor

* Oláh Gábor felolvas a Ref. Leányegylet teadélutánján. A nagyváradi ref. tanítóképzővel kapcsolatos „Ref. Leányegylet” folyó hó 22-én (Szombaton) délután 5 órakor tartja első műsoros tea-délutánját a Katholikus Körben a létesítendő „Protestáns Hádárva ház” javára. A Ref. leányegylet fáradságot nem ismerő vigalmi bizottsága minden lehetőt elkövet, hogy ne csak az előrangú műsor, hanem a házilag készített tea, sütemények és hideg buffet, kiérdemelje a közönség teljes megelégedését. A tea délutánra szóló jegyek a Sebő félsz. könyvkereskedésben vásárolhatók meg, még pedig asztalhoz egy szék ára 7 kor. földszinti hely 5 korona és karzati hely ára 3 korona. A hölgyeket kéri, hogy kalap nélkül jelenjenek meg. A műsor a következő:

1. Megnyitó beszédet mond: dr. Szabó Gusztávné egyesületi anyja.
2. Endrődy: „Visszavárlak”, szavalja: Domokos Etus ref. tan. kép. növ.
3. Tarnay dalokat énekel saját zongorakísérettel Aggházy Melinda.
4. Felolvasást tart Oláh Gábor.
5. „Le Cygne” Romance; Saint-Saëus: hegedűn játsza Szmazenka Edit, zongorán kíséri Vomácska Ernő.

Szünet.]

6. Aggházy: Magyar Rapsodiák, zongorán előadja Aggházy Melinda.
7. „Modern ember”, bohózat egy felvonásban. Játsszák: Kazay Maca, Sulyok Ica, Voronyák Olga, Anthusek Antal, Rack Kálmán, Somogyi Gyula és Voronyák József.

* Az Alföldy-próbabált március 1-én tartjuk meg. A háziasszonyokat és házilányokat kériük, hogy pénteken d. u. 5 órakor a ref. képzőben sziveskedjenek megjelenni.

* A nagyváradi fodrász és borbélyiparosok folyó hó 21-én, pénteken este 7 órakor a szokott helyen összejövetelt tartanak.

* A leszerelt férizzabó, nőszabó és szűcsiparosok folyó hó 21-én, délután 6 órakor az ipartestületben gyűlnek össze. Tárgy: A népruházati bizottságtól átveendő ruhavarrás ügye és a cérnosztás ügye. Tisztelettel: Megyeri Ferenc ipartestületi elnök.

* A megszállt területek pénzforgalma. A Pécselt székelő szerb katonai parancsnok a megszállt és az anyaország közötti pénzforgalmat a következőképp szabályozta: Szerb pénzt, épp úgy, mint antant pénzt kivinni tilos a demarkációs vonalon túl. A központi hatalmak pénzéből családonként 1000 koronát vihet magával a Magyarországra utazó. Bolgár és török pénzt bevinni feltétlenül tilos; koronát és márkát 1000 koronáig, szerb és antant pénzt pedig korlátlan mennyiségben vihet az utas magával Jugoszlávia területére. Aki ez ellen vét, letartóztatják, pénzt elkobozzák és az illetőt megbüntetik.

* Jövőhagyott nyugdíjazás. Nagyvárad város volt törvényhatósága Szűcs János rendőr felügyelőt, a harctéren szerzett súlyos betegsége miatt nyugdíjazta. A belügyminiszter a nyugdíjazást jóváhagyta.

* A Kereskedelmi Csarnokban a jövő héten kezdődnek meg a tervbe vett sorozatos szakelőadások. Az első előadást a nagyváradi származású Székely Jenő tartja, aki 19 éve él Londonban, mint egy nagy kereskedelmi vállalat igazgatója s most rövid ideig Nagyváradon tartózkodik. „A magyar ipar és kereskedelem külföldi megvilágításban” lesz a szakembereket is érdeklő előadás tárgya, amelynek közelebbi időpontját még közölni fogjuk.

* Ásványolajok ármegállapítása. A kormány az egyes ásványolajtermékek legmagasabb árának megállapítása tárgyában kiadott eddigi rendeleteket módosította. Az új árakat felülbiztosító rendelet a hivatalos órák alatt a kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők.

MOZI.

Csermely Gyula filmregénye, a Vörös kérdőjel kerül ma színpadra a Vigadó mozgóban. Elsőrangú irodalmi értékű film s emellett a fotografikus felvételek díszére válnak a magyar filmiparnak. A darab főszerepeit Kürthy György, Mattyasowszky Ilona és Andorfi Ida játssza elragadó bravúrral.

Monna Liza az Apollóban. Elindult mostanában egy film a világ körül való útjára, olyan film, amelynek az a rendeltetése, hogy hódítson. A legszebb és legérdekesebb azok között, amiket mostanában láttunk: a Gioconda. A Gioconda, tudjuk nem más, mint **Mona Lisa**, a csodálatos klasszikus festmény, a Louvre büszke díszé, aminek az ellopása évekket ezelőtt egyik legizgatóbb eseménye volt a művészvilágnak, talán egész Európának. A nagyszerű film írója **Monna Lisa** ragyogó alakjából merítette mindenképp érdekes témáját, amely nemcsak a művészet rajongóit ragadja meg, de mindenek érdeklődését lebilincseli. Az Apolló igazgatósága sietett megszerezni a nevezetes film előadási jogát és a Giocondát mai műsora díszével tüzte ki.

Ha a nők gyűlölnék. Grandiózus artista drámát mutat be ma közönségének az **Uránia**: a legújabb **Pola Negri** filmet, amelynek főszerepében ez a csillogó tehetségű művész egy legfeltűnőbb alakítását produkálja. **Ha a nők gyűlölnék**: ez a dráma címe s talán sejtik, hogy egy szerelmes asszony fájdalma ég és sajog a sötét regényben. Van a darabnak egy remek attrakciója, amely a legizgalmasabb látványosság: egy krokodil és egy óriás kígyó élethalál harca. A darab két napig marad műsoron.

Főszerkesztő: **DR. NUGLER JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **HILF LÁSZLÓ.**

Adótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

URÁNIA mozgószínház
21, 22-én
Vörös kérdőjel
Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

VIGADÓ mozgószínház
21, 22-én
Ha a nők gyűlölnék
Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

APOLLÓ mozgószínház
21, 22-én
Gioconda
Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

E hó 22-én nyílik meg a BÉMER-TÉREN PÖLÖSKEY és NAGY

fővárosi mintára berendezett **HÖLGYFODRÁSZ és MANIKÜR** salonja. Illatszerek és kozmetikai cikkek különlegességinek nagy raktára

TÖRLESZTÉSES KÖLCSÖNÖKET

a legelőnyösebb feltételek mellett földbirtokokra és nagyvárad házakra a leggyorsabb lebonyolítással nyújt az

EGYESÜLT BANK ÉS TAKAREKPÉNZTÁR RT. NAGYVÁRADON

ELADÓ:

Egy bérház a Szaniszló-utcában.
Egy bérház a Teleky-utcában.
Egy sark bérház több üzlethelyiséggel, telek-mérési joggal a piachoz közel.
Egy szép jövőjű ház az Uri-utcában.
Egy szép ház a Kálvária-utcában.
Nagysötétágon Bárodombon 24 hold szántóföld, egy része őszi vetéssel van bevetve, ebből 2 hold beültetett szőlő, gazdasági épület és felszereléssel.
Ugyancsak Nagysötétágon 14 hold beültetett szőlő lakóházzal és felszereléssel, 10 hold mintaszőlő 600 hektár hordókkal és 300 hektár szüretelő kádakkal és teljes felszereléssel, hozzá 2 szoba, fürdőszoba, telefon.
Ettől különállóan 600 kis hold szántóföld, részben be van vetve, gazdag felszereléssel és gazdasági épületekkel eladó vagy bérbe kiadó.

Értekezni: **FELEDI SÁNDOR** általános kereskedelmi irodájában Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 6. **TELEFON: 16-95 SZ.**

Autójárat a Félixfürdőbe!

Tudvalevőleg a szénhiány miatt a belényesi vonat — mely a fürdői közönséget hozza — napjában egyszer indul s csak másnap reggel szállítja vissza az utasokat.

Hogy a fürdőbe jövő közönségnek ne kelljen lemaradnia a tulzufolt vonatról és még aznap vissza is térhessen, Váradról a fürdőig, **autójáratot rendeztem.**

A husz személynél többet befogadó automobil e hó 12-től kezdve, reggelenként 8 óra-kor indul a Fekete-Sas előtti állomásától s az utasok számára mérten két óránként közlekedik. Kiránduló társaság részére a nap bármely időszakában rendelkezésre áll külön 100 K díjazás mellett.

Viteldij a Félixfürdőig 4 korona! Fürdőbérlet.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után s legrovidebb idő alatt elkészíttetnek.

Heti árjegyzék

- Szines ebédőkészlet aranyozással 12 személyre 300—
- Szines teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re 160—
- Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re 160—
- Függőlámpa teljesen felszerelve 80—
- Majolika vizeskancsó szines 20—
- Majolika virágváza szines virággal 15—
- Majolika cukordoboz sz. virággal 15—
- Petroleum-asztali lámpa mörge, felszerelve 40—
- Majolika dohánytartó sz. virággal 15—

Nippek, figurák, szent Antal és Mária-szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben. Képkerepezés, ablaküvegezés.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, díszmű-árak, ezüstárak, konyhafelszerelések gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72, Telefon 3-72.

Az Általános Takarékpénztár Részvénytársaság Zárszámadása az 1918. évről.

Meghívás.

Az Általános Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon folyó évi február hó 22-én délután 4 órakor tartja Bémer-tér 2. szám alatt levő helyiségében

XVII. évi rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényesek szemmel tisztelettel meghívattak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1918. évi

üzleti eredményről, a mérleg és zárszámadások bemutatása, a nyereségelosztási javaslat, a felügyelő-bizottság jelentése s a felmentés tárgyában határozathozatal.

2. A felügyelő-bizottság megválasztása.
3. A választmányból kilépő tagok helyeinek betöltése.
4. Esetleges indítványok, melyek az alapszabályok értelmében legálább 6 nappal előbb nyújtandók be.

Nagyvárad, 1919. február hó 19.

Az igazgatóság.

Mérleg-számla.

Vagyont

	K.	F.	K.	F.		K.	F.	K.	F.
Készpénz készlet	123716	68			Részvénytőke			1000000	
Pénztár elhelyezett tőkét	183658	65	259685	28	Tartalékalap			110656	80
Válto kölcsön			2597104	75	Nyugdíjalap			3250	
Jelzálog kölcsön	373432				Tartalékbetét	1927124	77		
Jelzálog törlesztés	5200		378662		Folyószámla letétek	301860	92	2328485	69
Értékpapír és függő kassza					Lombard kölcsön			617790	80
Folyószámla adósság			624943	50	Visszeszámitás			264714	
Hadikölcsön adósság			126480	14	Engedm. jelzálog kölcsön			59062	
Ingatlan számla			531284	80	Fel nem vett osztalékok			2894	
Átmeneti tételek			7846	20	Előre beszédett váltókamatok			21727	
Beregzés és kifizetés			42319	26	Nyereség áthozat 1917. évről	1271	35		
			2800		Ez idej nyereség	75706	49		
					Leírások	76977	84		
					Tiszta nyereség	15981	40	60996	44
			4869076	78				4869076	78

* Zálogtevélek 304600 K.

Nyereség- és Veszteség-számla.

Veszteség

	K.	F.	K.	F.		K.	F.	K.	F.
Kamatok:					Nyereség áthozat 1917. évről			1271	35
Takarékbetét, lombard, eng. jelzálog, ingatlan után és visszesz. kamatok			124847	64	Kamatok:				
Költségek:			33685	10	Válto, jelzálog, folyószámla értékpapír, ingatlan, jövedelem, vegyes bevételek és pénztételeknél elhelyezett tőkék után			280785	61
Tisztviselői fizetése									
Házbér, fűtés, világítás, könyvek, nyomtatványok, irodaszerek, bélyeg, sürgöny, telefondíj			18976	42					
Adók:									
Állami, városi, helyi kamat adók és kincstári illetékek			27672	88					
Leírások:									
Nyereség áthozat 1917. évről	1271	35							
Ez idej nyereség	75706	49							
Fenti leírások	76977	84							
Tiszta nyereség	15981	40	60996	44					
			282056	76				282056	76

Nagyvárad, 1918. december 31.

Schiff Éliás
pénztárnok.

Lövinger József
vezérigazgató.

Brand Jenő
főkönyvelő.

Az IGAZGATÓSÁG:

Verner Kálmán Dr. Adorján Ármán
elnök. alelnök.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Fekete Sándor Reichard Dezső
Dr. Fischer Imre Rothbart Adolf Ede
Dr. Mártonffy Marcell Schwartz Mór
Spitzer Bernát

Farkas István Pollák Pál
Végner Mór

◆ APRÓ HIRDETÉSEK. ◆

Minden szó ára 40 fillér, vastagabb betűvel 80 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 4 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Felvétetnek: a Tiszántúl kiadóhivatalában (Szilágyi Dezső-utca 5. szám), a Hegedűs hírlapíródában és a Központi Újság és Jegyirodában.

Kiszolgálásban

gyakorlattal bíró keresztény kisasszonyok felvétetnek Fehér keztűs üzletében, Bémer-tér.

Intelligens

jó modoru középkoru keresztény urinó, ki a német nyelvet is bírja, előkelő üzletben felvétetik. — Cim Hegedűs Hírlapíródában.

Francia és angol eredeti parfüm-különlegességek, L'Origan, Fleur D'Amour, Safranor, Asta Nielson, Ceur de Janette, Californian Poppy, ugy színtén az összes virágillatok megérkeztek és dekánként kimérve kaphatók: Farkas István Apolló drogeriájában.

Báthory-utca 26 sz. alatt Fuvarozási vállalatot létesítettem

Elvállalom áruknak, fának állomáshoz vagy az állomástól való szállítást, szükség esetén saját száraz raktárban való elhelyezését, továbbá vagon áruk beraktározását és szállítását szerény díjazás mellett, miután raktáramba iparvágány vezet. Kötőtetést elővigyázattal eszközölök és vidékről vagy vidékre is elvállalok. Szíves pártfogást kér

Schwartz Jenő

Báthory-u. 26 sz.
Telefon: 15-63.

Elvesztett

egy lila pénzeremény pénzzel és apróbb tárgyakkal a színházi bogdától Uri-u. sarkáig. Becsületes megtalálójára a kiadóban illő jutalomban részesül.

Poloskairtó

Reksin biztos, kipróbált, megbízható poloskairtó. Kís. üveg 4 K, középüveg 8 K, nagyüveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-utca 7-8.

Száraz vágott tűzifát

azonnal szállít
Schwartz József
és fiai.

Báthory-u. 26. sz.
Telefon: 1563.

Tavaszi

arapiók, májfoltok, bőrbőrösség, klütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. Szappan Viora ártásos ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-utca 7-8.

Cipészeknek!

- 1 kgr. la. buzacsirtz — — — K 19-60
- 1 kgr. la. aranysirtz — — — K 39-20
- 1 kgr. la. folyékony „Argos” csirtz K 8-—
- 1 kgr. la. faszeg 2-15 sz. — — — K 10-—
- 1 drb brassól talpráspoly — — — K 3-80
- 1 drb brassói kireszelő — — — K 3-30
- 1 készl. bőrtalpvédő — — — K 2-50
- 1 drb. vaskapta — — — K 12-80
- 1 készl. acél talpvédő — — — K —70

Papírváson és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

- 1 kgr. la. asztalosenyv — — — K 6-80
- nyagaz zsákvételénél — — — K 6-25

SZERELŐKNEK!

- Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz
- 100 drb 1/2" csaphoz — — — K 4-80
- 100 drb 3/4" — — — K 6-80
- 100 drb 1" — — — K 9-60

Kereskedőknek megfelelő árendemény!

Postán utánvétel mellett.

Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.